T.W. HUTCHISON-A.G. SAYAR MEKTUPLAŞMALARI

THE T.W. HUTCHISON-A.G. SAYAR CORRESPONDENCE

Editör ve Çevirmen:
Özgün Burak Kaymakçı

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1806
KÜLTÜR SERİSİ: 1009

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-246-7

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Özgün Burak Kaymakçı

Son Okuma: Mehmet Dinçaslan

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: VİZYON BASIMEVİ KAĞITÇILIK
MATBAACILIK VE YAY. SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
Beylikdüzü O.S.B Mah. Orkide Cad. No:1/Z
Beylikdüzü/İSTANBUL Tel: (0212) 671 61 51
Sertifika No: 52098

İstanbul- 2022

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Özgün Burak Kaymakçı: 1978 yılında İstanbul'da doğdu. 2000 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İngilizce İktisat Bölümü'nden mezun olan yazar, akademik hayatına İstanbul Üniversitesi'nde devam etmektedir. Ayrıca İktisadi Düşünce Tarihi, İktisadi Sistemler ve İktisat Metodolojisi gibi konular üzerinde çalışmaktadır. *Bilim Felsefesi Işığında İktisat Metodolojisi* ve *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Tarihi-Düşünsel Bir Deneme: Türkiye Ekonomisi* isimli çalışmaları yine Ötüken Neşriyat tarafından yayınlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

T.W. HUTCHISON-A.G. SAYAR
MEKTUPLAŞMALARINA DAİR DÜŞÜNCELER / 9
Ahmed Güner SAYAR

HUTCHISON-SAYAR MEKTUPLAŞMALARI:
İKTİSAT METODOLOJİSİ ÜZERİNE BİR NOT / 15
Özgün Burak KAYMAKÇI

TÜRK İKTİSAT DÜŞÜNCESİNDE
TERENCE W. HUTCHISON-AHMED GÜNER SAYAR ÇİZGİSİ / 41
Mehmet DİNÇASLAN

HUTCHISON-SAYAR MEKTUPLARI / 63
Ertuğrul İbrahim KIZILKAYA

MEKTUPLAŞMALAR IŞIĞINDA HOCA-TALEBE
İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR NOT / 79
Özgün Burak KAYMAKÇI

H U T C H I S O N - S A Y A R
MEKTUPLAŞMALARI / 83

THE HUTCHISON-SAYAR
CORRESPONDENCE / 165

DİZİN / 239

T.W. HUTCHISON-A.G. SAYAR MEKTUPLAŞMALARINA DAİR DÜŞÜNCELER

Ahmed Güner SAYAR

Bir zamanlar, insanların hayatında muhataplarına ulaşma vasıtalarından biri de mektuplaşmaktı. Mektup yazılır, postaya verilir, sonra bir bekleme devresi başlar ve postacının yolu gözlenirdi. Bazı mektuplar, taşıdığı kıymet hükmüne binaen saklanırdı. Önemli kişilerden bazılarının mektupları ise, vefatları ertesinde, toplanılır, yıllar sonra olsa bile, kitaplaşırdı. Örnek vermek gerekirse, Kuşadalı İbrahim Efendi'nin, Namık Kemâl Bey'in, Abdülhak Hâmid Tarhan'ın, Yahya Kemâl Beyatlı'nın ve Ahmed Hamdi Tanpınar'ın kitaplaşmış mektupları bu cümledendir. Bu arada, bazı dergilerin özel mektup sayıları olurdu. Kısaca ifade etmek gerekirse, Osmanlı'nın son yüzyılından, Cumhuriyetli yıllarda da 1990'a değin, eli kalem tutan münevverlerimiz için mektuplaşmalar mühim bir iletişim vasıtası olma vasfını korumuştur.

Benim de kapsamlı olarak, mektuplaşma ile ülfetim, 1969 yılında başladı. İngiltere'deki talebelik günlerimde ebeveynlerimle kurabileceğim yegâne iletişim vasıtası mektuplaşmaktı. Bu tarihten önce, benim hayatımda mektuplaşmanın kayda değer bir ağırlığı esasen olamazdı. Sadece babam Abbas Sayar'ın Yozgat'tan gönderdiği mektuplar vardı. Onları özenle muhafaza ettim. Babamla olan mektuplaşmalarımız, daha sonraki yıllarda da devam etti. Bugün belki, dişe dokunur bir hacime ulaşan onlarca mektup, şahsi arşivimde kaderine terkedilmiş durumdadır.

Diğer taraftan mektuplaşmalar, benim İngiltere günlerimde, bir mecburiyete dönüştü. Ebeveynlerime yazdıklarım yanında, soluğu kısa düşse de sağa sola yazdığım mektuplar ve onlardan gelenlerin kayda değer bir muhtevası olmadığı için muhafaza etmedim. Fakat

müktesebatımda mektuplaşmaya bir çekidüzen verilmesi gerçeğini rahmetli hocam A. Süheyl Ünver ile rahmetli Yusuf Mardin'e borçlu olduğumu şükranla kaydetmeliyim. Mardin'le Londra'da başlayan ve 25 yıl süren mektuplaşmalarımızın kitaplaşmış olmasını sevinçle karşılıyorum. Eşanlı olarak Süheyl Ünver hocamızın beni gurbet elde mektupsuz bırakmamaya gösterdiği dikkat ve itinayı, minnet duygularıyla yâd ederim. Nasip olursa, onunla mektuplaşmalarımızı da günışığına çıkarmak düşüncesindeyim.

Bu isimlere, Birmingham Üniversitesi ekonomi bölümünde hocam Profesör Terence Wilmot Hutchison'ı da katmalıyım. Düzenli bir mektuplaşma sürecini başlatma teklifi kendisinden geldi. Türkiye'ye dönüş öncesi gerçekleşen veda ziyaretimde şunları söylemişti:

> "…İşleri çok kötüye gidecek olan bir ülkeye, Türkiye'ye dönüyorsun. Mektuplaşmayı ihmal etme."[1]

Yurduma dönmezden evvel de T.W. Hutchison'la yazışmalarımız olmadı değil! Ancak kendisine Türkiye'den yazmaya geçtiğim ilk mektup 27.X. 1976 tarihliydi. Kendisinden gelen 13.V. 1977 tarihli mektubunu cevaplandıramadığım için süreç tıkandı ve kesinti dönemi başladı. Neden yazışmalarımızın benden kaynaklanarak kesildiğine dair açıklayıcı bir not düşmem gerekiyor.

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde akademik hayata intisabım beni zor ve zahmetli bir doçentlik tez çalışmasının içine çekmişti. Üzerinde çalışmaya başladığım konu 'İktisadi Fikirlerin Yayılma Teorisi ve Klasik İktisat Düşüncesinin Osmanlı'ya Girişi' idi. Yayılma teorisinin iç örgüsüne ilişkin bilgileri İngiltere günlerimde devşirmiştim. Geriye, yerli kaynaklardan gelecek ışıkla Klasik İktisat düşüncesinin Türkiye'deki temsilcilerini tespit etmek ve eserlerine yönelmek kalıyordu. Osmanlı münevverlerinin Batı'da neşet etmiş iktisat düşüncesinin çağdaşlaşması bağlamına denk düşecek fikirlerinin peşinde emekliyordum. Bu uğraşım eski metinlerle uğraşmayı gerektiriyordu. İşte bu nedenden ötürü iktisat metodolojisi ve düşünce tarihine yönelik çalışmalarımın askıya alınması bir mecburiyet oldu. Hutchison'a sıradan, suyuna tirit mektuplar yazamazdım. Yazacağım mektuplar özgün bazı noktalara ışıklar sal-

[1] A.G. Sayar, Filozof-İktisatçı Terence W. Hutchison, (İstanbul, 2012), sf. 15.

HUTCHISON-SAYAR MEKTUPLAŞMALARI: İKTİSAT METODOLOJİSİ ÜZERİNE BİR NOT

Özgün Burak KAYMAKÇI[1]

Giriş

Ahmed Güner Sayar, uzun on yılların birikiminden süzülerek gelen, itinalı bir akademik çalışmanın neticesi olan *Filozof-İktisatçı: Terence W. Hutchison* adlı kapsamlı biyografik çalışmasını 2012 Eylül ayı itibarıyla Türk okuyucusunun takdirine sundu. A.G. Sayar'ın iktisadi düşünce ve kültür tarihimizin uzun yüzyıllara savrularak muğlaklaşan, yüz hatları silikleşmiş meselelerini berraklıkla ele alan çalışmalarına vakıf olanların heyecanla beklediği bu eser, bu anlamda, daha neşredilmeden dar ama yoğun bir ilginin odağında yer aldı. Diğer taraftan, A.G. Sayar'ın can sohbetleri, bilge kişiliği, akademik kuşatıcılığı, zor ve çetrefil konuları ustalıkla ele alan himmetli kalemine aşina olanların -bir diğer ifadeyle *'Sayar Çevresi'*nin- merak ile beklediği bu metni, yazarın salt entelektüel ilgisinin bir ürünü olarak tasvir etmek bir büyük kusur içerebilirdi. Nihayetinde muhterem hocaları A. Süheyl Ünver ve Sabri F. Ülgener için kaleme aldığı -şaheser hükmündeki- çalışmalarını tetkik edenler, bu gayretli ve sadık talebenin nasıl bir vefa ile kendisini ihya ve inşa eden hocalarının aziz hatıralarını selamladığını fazlasıyla bilmekteydi (Sayar, 2006:35-36). Şüphesiz ki, sözü edilen isimlere yakışır bir entelektüel derinlik ve hamasetten uzak bir üslup ile söz konu-

[1] Bu çalışma, A.G. Sayar'ın tetkik fırsatı verdiği mektuplar ışığında gerçekleşmiştir. Bunun yanısıra, İ. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi günlerinden A.G. Sayar'ın değerli asistanı Ertuğrul Kızılkaya'nın bu mektuplara dair kaleme aldığı yayınlanmamış takdim yazısı ile mektupların tasnifi ve tape edilmesi noktasında harcadığı emek de yolumuzu fazlasıyla kısaltmıştır. Bu hususun belirtilmesi hakkaniyet gereği bir şarttır.

su tazimin gösteriliyor olması, Türk akademiası için pek de alışılagelmemiş bir vefa örneğine karşılık gelmekteydi. Bir *'hayrü'l-halef'* olarak A.G. Sayar, eleştirel ve rasyonel boyutu [akl-ı selim] fıtratımızdan doğan sübjektif seziş ve kalbi kabullenişlerle [kalb-i selim] harmanlarken, dilsel ifadenin zirvelerinde dolaşan üslup zenginliğini de [zevk-i selim] usta kalemiyle metne aktarmaktaydı. Nihayetinde A.G. Sayar'da belirginleşen sübjektif-objektif alan dengesinin oluşmasında saf eleştirel-kritik mizacı ve *'put kırıcı'* mirasıyla hak sahibi olan nihai bir isim olarak Terence W. Hutchison'ın, anlamlı bir üçlü sarmal oluşturacak biçimde, A. Süheyl Ünver ve Sabri F. Ülgener'e eklemlenmesi de kaçınılmazdı.[2] Bu eklemlenme -belki de haberdar olabilse- İngiliz akademiası için onlarca yıl ve binlerce kilometre öteden geliveren şaşkınlık verici bir entelektüel gayretin sadakat dolu ışığı olarak da kayda geçebilirdi. Ama İngilizler için beliren yegâne talihsiz gerçeklik, sadece İngiltere'nin değil, iktisat metodolojisi ve iktisadi düşünce tarihinin en şöhretli filozof-iktisatçılarından birinin -yani T.W. Hutchison'ın- bu kapsamlı biyografisinin Türkçe olarak neşredilmiş olmasıydı. Buna karşın, talihin bir eseri ve kaderin bir cilvesi olarak düşünce ufkumuza anadilimizde takdim edilen bu kıymetli çalışmanın değeri, entelektüel çevrelerimizde hak ettiği ölçüde bilenemedi. Bugün, gelecek nesillerin irfanına emanet edildiğini anladığımız bu çalışmanın üzerinden birkaç yılı devirmiş bulunmaktayız. Bugün bu titiz eserin muhtevasından derinlemesine haberdar olmadığımız gibi, bu eseri inşa eden süreç, ilgi ve ilişkileri de hakkıyla kavrayabilmiş değiliz. Bu manada iktisat metodolojisi ve iktisadi düşünce alanının ölümsüz ismi T.W. Hutchison'ın metodolojik duruşundan ve nihayetinde Birmingham Üniversitesinde öğrencisi olmuş olan A.G. Sayar ile aralarında süregelmiş mektuplaşmalardan da haberdar olduğumuz söylenemez. Bu noktada, herhalde, zincirleme bir habersizliğin teslimiyeti içinde akıverdiğimiz söylenebilir. Ancak, insaflı da olmamız lazım. Epistemolojiden bilim felsefesine, iktisadi düşünce tarihinden iktisat

[2] A.G. Sayar motivasyonunu şöyle ifade etmektedir: "TWH'a dair bu çalışmamızın yayınlanmasıyla, Süheyl Ünver'le başlayan ve Sabri Ülgener ile devam eden hocalarıma olan minnet ve vefa borcunu ödemeye çalıştığım proje de tamamına ulaşmış oluyor. Bu üç hocamın ömür boyu ürettikleri öz, akl-ı selim, kalb-ı selim ve zevk-i selim arasında var olan tutarlı bağların inşasıdır." (Sayar, 2012, s.27)

TÜRK İKTİSAT DÜŞÜNCESİNDE TERENCE W. HUTCHISON-AHMED GÜNER SAYAR ÇİZGİSİ[1]

Mehmet DİNÇASLAN[2]

"Usûl esasa mukaddemdir."
Ahmed Cevdet Paşa

Giriş

İktisat metodolojisini genel olarak felsefenin, hususiyle bilim felsefesinin iktisada tatbik edilmesi olarak tanımlamak mümkündür.[3] İktisada geniş bir pencereden bakmayı mümkün kılan iktisat-felsefe etkileşimi, iktisat metodolojisi alt disiplini kapsamında iktisat teorilerinin mutfağına girme fırsatını sunmaktadır. Bununla birlikte dünya genelinde iktisatçıların bu alana ilgi gösterdiğini söylemek pek de mümkün gözükmemektedir. Hâl böyle iken, Türkiye'de de iktisat metodolojisi üzerine kaleme alınan yazıların nispeten (sayıca) az olduğunu belirtmek pek de şaşırtıcı olmayacaktır.

Bunda birçok faktörün tesiri olduğu açıktır. Evvelâ, iktisat teorilerinin oluşum sürecine inmek, o dönemin fikrî, târihî, siyâsî, içtimâî ve iktisâdî atmosferiyle bir parça da olsa yoğrulmayı gerektirmektedir. Bu da iktisat politikası reçeteleri yazanlar ile uygulayıcılar için

---

[1] Evvelemirde bu yazıyı, Sayar'ın Filozof-İktisatçı Terence W. Hutchison (2012) kitabını tahlil etme maksadıyla kaleme almıştım. Fakat Özgün Burak Kaymakçı'nın yol açıcı eleştirileri ve onurlandırıcı teklifiyle kapsamı genişletilerek bu kitapta yer alması sağlanmıştır. Bu vesileyle Kaymakçı'ya lütufkâr tavrı için teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Trabzon. E-posta: mehmetdincaslan@ktu.edu.tr

[3] Ö. B. Kaymakçı, Bilim Felsefesi Işığında İktisat Metodolojisi, İstanbul, 2013, sf. 100.

uğraşılması zor ve zahmetli, hatta kimilerine göre gereksiz bir ilgi alanı olarak görülebilmektedir. Bâzen de, genel anlamda, "düşünceler târihi" ve "yöntem" üzerine eğilenlerin akan zamanda genişleyen "terminoloji" ve "akımlar" deryasında rotasını kaybetme endişesi, bu alanı zâhiren sevimsiz ve itici kılabilmektedir. Dahası, günümüz "akademia"sında kariyer basamaklarını hızlıca çıkma kaygısının, multidisipliner düzlemde dirsek çürütmesi kaçınılmaz olan metodoloji alanından uzaklaşmayı tetiklemesidir. Nitekim gerek Türkiye gerekse de dünya genelinde, akademide mesâî harcayanlardan "sayı (score)" beklentisinin artışı ve ön plana çıkması, akademik terfî için niceliğin niteliğin önüne geçmesine zemin hazırlamakta, bu da metodoloji gibi fikrî-düşünsel çerçevede yoğun emek ve zaman gerektiren disiplinlerden uzak durulmasına neden olmaktadır.

Hâlbuki iktisat öğretimindeki süregelen zâfiyet, iktisat öğretenlerin metodolojiye olan alâkasızlıklarından kaynaklanmaktadır. Teorileştirmenin mutfağına inilmediği takdirde bu zâfiyetin devam edeceği âşikârdır. Bu sebeple iktisat metodolojisinin târihi ile yöntemin vardığı yeri ve soyut düşüncenin tıkandığı yerleri anlamak elzemdir. *"İktisatçıların düşünce dünyasında yönteme dair bir meselesi yoksa, bu iktisatçıların varacağı son durak hesap vermeden yaptığı ve yapacağı tahminler olacaktır."*[4]

Dolayısıyla bu koşullar altında tökezlemeden sıhhatli bir çizgide yol alabilmenin biraz tâlih, daha çok da çalışma ile beraber bir "usta" bilim insanının rahle-i tedrîsinden geçmeyi gerektirdiği âşikârdır. Bu bağlamda Ahmed Güner Sayar, Terence Wilmot Hutchison gibi iktisâdî düşünceler târihi ve iktisat metodolojisi alanında 20. yy.'ın önde gelen birkaç iktisatçı-filozoflarından olan bir ismin talebesi olması hasebiyle "tâlihli" olup, insan-madde ilişkisinde Hutchison müktesebâtını Türkiye'de başta iktisat felsefecileri olmak üzere iktisat teorisyenlerine ve pratisyenlerine hakkıyla takdim edebilmiştir. Bu bağlamda Sayar'ın, 100. doğum yılı münâsebetiyle Hutchison'a ithâf ettiği *Filozof-İktisatçı Terence W. Hutchison* (2012) kitabı, iktisat metodolojisi alanında ülkemizde kaleme alınan nâdir eserlerden birisi olarak dikkat çekmektedir. Bu mühim kitabın, ciddî bir değerlendirme yazısına konu olmaması da üzerinde durulması gereken bir diğer husustur.[5]

---

[4] A. G. Sayar, İktisat Metodolojisi ve Düşünce Tarihi Yazıları, İstanbul, 2011, sf. 425.

[5] Bunun bir istisnâsı olarak Osman Saffet Arolat'ın "Öğrencisinden Filozof-İktisat-

Sayar'ın mezkûr eseri, bu yazının temel hareket noktası olarak alınmıştır. Bununla birlikte çalışmada Hutchison'ın yaşam öyküsü, iktisat metodolojisine katkıları ve bu doğrultuda girdiği tartışmalar ve kendisine yöneltilen eleştiriler etraflıca işlenmemiştir. Yazının kapsamını daraltma anlamında Hutchison'ın katkıları ve Sayar'a etkileri, yine Sayar'ın tespitlerine öncelik verilerek değerlendirilmiş, bu etkileşimde yeterince işlenmeyen, arka planda kalan noktaların eleştirel bakış açısıyla keşfedilmesine gayret edilmiştir. Ayrıca Türk iktisat düşüncesinde Hutchison-Sayar çizgisini esas alan veya bu çizgiden istifâde eden bâzı iktisatçılara da yer verilmiştir.

Hutchison ve İktisat Metodolojisi Anlayışı Üzerine Özet Bir Sergileme

Bu başlık altında öncelikle iktisada nasıl bir metodolojik adese ile yaklaşılacağı meselesine ana hatlarıyla temas edilmesinde fayda bulunmaktadır. Şöyle ki, iktisat disiplininin temel çizgileri îtibâriyle "insan-madde" ve "insan-insan" ilişkisine açılan iki temel boyutunun bulunduğunu belirtmek mümkündür. Bunlardan ilkinde kurgulanan iktisat teorileri, ikincisinde ise daha ziyâde iktisat sosyolojisi disiplini öne çıkmaktadır. İlki evrensel olma yolunda ve iddiasında bireyi ahlâk, siyâset, târih ve toplumdan soyutlayarak (amoral, apolitic, ahistoric, asocial) "açıklayıcı" (explanatory) yöntemi esas alırken; diğeri ahlâkî, siyâsî, târihsel ve toplumsal değerlerle donanmış (moral, politic, historic, social) fert tipiyle izâfî çerçevede "anlayıcı" (verstehen) yönteme dayanmaktadır. Diğer taraftan iktisat metodolojisinde "apriorizm-aposteriorizm ayrımı" ekseninde döngüsellik gösteren bir yapının varlığı da dikkat çekmektedir. Ayrıca bu iki uç ekseni uzlaşıya doğru sürükleyen "denge" noktaları da bulunmaktadır.[6] Tablo 1, bu tespitleri özetlemekte olup Hutchison'ın "aposteriorizm" ekseninde yer aldığını da göstermektedir:

çı Terence W. Hutchison" yazısı örnek gösterilebilir. İktisat ve Toplum Dergisi, 2015, 54. Sayı'da yayınlanan bu yazının, bir takdim yazısı niteliğini taşıdığını söylemek mümkündür.

6 Ö. B. Kaymakçı, yage., 2013, sf. 215-217.

HUTCHISON-SAYAR MEKTUPLARI

Ertuğrul İbrahim KIZILKAYA

ÖNSÖZ

İktisadî düşünce ve iktisat metodolojisi alanının önemli ismi Terence Wilmot Hutchison ile İngiltere'de onun öğrencisi olan Ahmed Güner Sayar'ın aralarında süregelen ve çeyrek asrı aşan bir dönemde gerçekleşen mektuplaşmaları gün ışığına çıkarmanın heyecanı bu çalışmanın takdim edilmesinin temel nedeni olarak görülmelidir. Söz konusu mektuplaşmanın mahremiyeti aşan herhangi bir unsur taşımadığını önemle vurgularken, bu satırlarda iktisadî düşünce bağlamında önemli sayılması kaçınılmaz olan tartışmalara uygun bir zeminin ortaya çıktığı görülecektir. Ayrıca şöhretli bir İngiliz hoca ile çalışkan bir Türk öğrenci arasında kurulan önce mesafeli, ama sağlam bir ilişkinin nihayetinde nasıl olup da -elbette bunda T.W. Hutchison'ın girişiminin altı çizilmelidir- birbirlerine "Terence" ve "Ahmed" şeklinde hitap etmelerine yol açtığına şahit olunacaktır. Gerçekten de ilk mektuplarda ve pusulalarda görülen formel iletişim, çeyrek asır sonra, insanın insana muhtaç oluşunu kanıtlarcasına sıcak ve samimi bir bağlılığa dönüşmüştür. Bu süreçte Ahmed Güner Sayar'ın hocası Hutchison için kapsamlı bir biyografik araştırma yürütmesinin önemi de sanırız yadsınamayacaktır. Nitekim Sayar daha önce kaleme aldığı *A. Süheyl Ünver: Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri, 1898-1986* (1994) ve *Bir İktisatçının Entellektüel Portresi: Sabri F. Ülgener* (1998) başlıklı çalışmaları ile hem bu değerli hocalarına olan vefa borcunu ifa etmiş hem de bu bilginleri düşünce ufkumuza tüm yönleriyle yerleştirmiştir. Bu açıdan bakıldığında yakın bir gelecekte yayınlanacak olan *Filozof-İktisatçı T. W. Hutchison* çalışması ile Sayar bu üç değerli hocasını, Karl Raimund Popper'in

tanımladığı anlamda olmak üzere, Türk insanının "üçüncü dünyası"na kazandırmış olacaktır. Halihazırda elinizde bulunan çalışmanın önemi ise, emeklilik günlerini sürdürmekte olan Hutchison ile bugüne kadar gerçekleştirilen iki önemli söyleşinin gün ışığına çıkaramadığı bazı önemli hususları hem de kendi kaleminden ortaya koymasıdır. Nitekim Keith Tribe'ın 1997 tarihli *Economic Careers: Economics and Economists in Britain 1930-1970* kitabının sekizinci bölümünde yayınlanan söyleşisi ile John Hart'ın 2002 yılında metni yayınlanan görüşmesi de Hutchison'ın fazla bilinmeyen yönlerini ortaya koymakta yararlı kaynaklar olarak değerlendirilmelidir.[1] Ancak, bu metinler incelendiğinde görülecektir ki Sayar ile Hutchison'ın mektuplaşması çok daha detaylı ve kapsamlı bir kaynak olarak değerlendirilebilecek ve gelecekte bu önemli iktisat düşünürü üzerine çalışmalarda bulunmak isteyenler için bulunmaz bir fırsat olabilecektir.

I

Politik iktisadın önce iktisada, daha sonra da pozitif iktisada dönüşme sürecinde 20. yüzyıl bilim felsefesinin önemli bir etki kaynağı olduğu vurgulanmalıdır. Marjinalist devrim sonrasında iktisadın somut hayatla olan bağlarını güçlendirmesi ve ilgi alanı olarak da insanın içinde yaşadığı maddî dünya ile ilişkisini ele alması, bu düşünsel geleneğin sosyal bilimler içerisinde en fazla bilimsellik sıfatını hak ettiği değerlendirmelerine neden olmuştur. Ancak, önemle vurgulamak gerekir ki söz konusu gelişme çizgisi iktisat disiplinini dikensiz bir gül bahçesine çevirmemiş, tam aksine pozitif bir bilim iddiasını kendine düstûr edinen iktisat bazı çocukluk hastalıklarının bünyesinde bıraktığı etkileri taşımaya devam etmiştir. Üstelik sosyal bilimler içinde bilimsellik etiketini en fazla hak ettiğini düşünmek iktisadın kabına sığamamasına da neden olmuştur. Bazı iktisatçılar henüz iktisadî alanın tanımlanması süreci tamamlanmadan başka alanları iktisattan yola çıkarak çözümlemeye ve anlamaya

---

[1] CF., Keith Tribe, Economic Careers: Economics and Economists in Britain 1930-1970, (London, Routledge, 1997); John Hart, A Conversation with Terence Hutchison, Journal of Economic Methodology, 9, (3), 2002, sf. 359-377.

çalışmışlardır. Oysa bu tarz bir determinizm sadece tartışmalara yol açmakta, dahası metafizik değer yargıları hem iktisada hem de diğer sosyal bilimlerin konularına taşınmış olmaktadır.

Bu sürüklenişin beraberinde getirdiği en önemli etki "kasvetli bilim" [dismal science] olarak adlandırılan iktisadın kendi kendini yineleyen, bu anlamda da totolojiden kurtulamayan bir yapıya bürünmesi olmuştur. Pozitivizmin insan aklını başköşeye oturtması bir yandan insanı doğa bilimleri alanında tarihte eşi görülmemiş ilerlemelerle tanıştırırken, diğer yandan bilimsel gelişimin kuyusunun kazılması girdabına sürüklemiştir. Aklın kurguladığı kelime dizilerinin bilimsel doğrular olarak kabul edilmesi yine tarihte eşi görülmemiş, benzetmelerin yapılmasını dahi imkânsız kılan toplumsal ve siyasal felaketlerin de nedeni olacaktır. Bu çerçevede aklın yine akıl tarafından denetlenmesinin zorunlu olduğu düşüncesi 20. yüzyılın değişik bilim felsefecileri tarafından ortaya atılacaktır. Bu eğilimi Hutchison'ın iktisat metodolojisinde gerçekleştirdiği devrimle somutlaştırmak sanırız onun dehasını sadece gözler önüne sermek olacaktır.

Hutchison 1930'lar itibarıyla iki önemli düşünsel kaynaktan yararlanmak suretiyle iktisadın kullandığı yöntemde çığır açacak bir devrimin altına imzasını atan metodolojist olarak tanınır. Hutchison, 1938 yılında yayınlanan *The Significance and Basic Postulates of Economic Theory* başlıklı kitabında, bir taraftan mantıkçı pozitivizm/ampirisizm geleneğini iktisada taşıma çabasına girişmiş ve bu yolla da iktisada ait sağlam bir öze ulaşılmasını amaçlamıştır. Söz konusu amaca ulaşmak için varsayımlar da dâhil olmak üzere tüm iktisadî önermelerin testten geçmesi gerektiğini savunmuştur. Buradaki esas amacın iktisadın sağlam ve sentetik niteliği haiz bir *sert çekirdeğe* [hard-core] sahip olabilmesi olduğunu tekrar etmekte yarar olduğunu düşünüyoruz. Bu yaklaşımıyla Hutchison, iktisadî önermeleri analitik ve sentetik önermeler olarak sınıflandırmaktadır. Analitik önermeler *totolojik* olarak nitelendirilirken, ampirik önermelerin doğrudan test edilebilir ve nihayetinde yanlışlanabilir olmaları nedeniyle *sentetik* oldukları ileri sürülmüştür. Dolayısıyla Hutchison'ın sınırlarını belirlemeyi amaçladığı *sert çekirdek*, yukarıda da vurgulandığı üzere, testten geçmemiş varsayımlar ile doku uyuşmazlığı taşıyacak, onları tekrar kabul etmemek üzere bünyesinden dışlayacaktır.

MEKTUPLAŞMALAR IŞIĞINDA HOCA-TALEBE İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR NOT

Özgün Burak KAYMAKÇI

Yayınlanmasıyla gün ışığına çekilen bu mektuplaşmaların okunmasına geçmeden önce önemli birkaç noktaya vurgu yapmanın zorunluluğu doğmaktadır.

a- Ahmed Güner Sayar(AGS) hocası Terence Wilhot Hutchison'ın(TWH) doğumunun yüzüncü yılına(2012) yetiştirmeyi planladığı çalışması için bir dosya oluşturmaya başlar. Böylece 2000 yılından itibaren bir TWH biyografisi ve bibliografyasının anahatları şekillenir. Eldeki mevcut kaynakların en esaslısı olacak olan mükellef bir çalışma ortaya çıkarken, TWH'nin hayat hikâyesinin en uzanılmadık, belki ikincil öneme sahip noktalarına bile bu çalışma göndermelerde bulunur. Biyografik çalışmanın söz konusu zenginliğini sağlayan içeriğin özelikle elimizdeki bu mektuplaşmalardan doğduğunu belirtmek gerekir.

b- İngiltere günlerinde başlayıp 1977'den sonra kesintiye uğrayan, tekrar 2000'li yıllarda devam eden mektuplaşmaların omurgasını AGS'nin sorularına TWH'nin verdiği cevaplar teşkil etmektedir. AGS hazırlamakta olduğu biyografinin bazı kısımlarının fotokopilerini TWH'ye gönderirken, TWH eline ulaşan bölümler karşısında duyduğu heyecan ve mutluluğu gizlememiştir.

c- Mektupların tetkikinin aydınlığında AGS'nin hocasından ciddi surette etkilendiğini, buna mukabil TWH'nin de öğrencisinden gelen ilmi etkilere karşı kendisini açık tuttuğunu belirtmek gerekir. Bu etkileşimin şüphesiz ki bir cephesi, bir iktisat âlimi karşısında vefakâr talebesinin duyduğu katıksız saygıdır. Diğer cephesi ise, mektuplaşmaların satırlarında rahatça takip edilebilecek olan ilmi-mesleki etkileşimdir. Denilebilir ki, AGS'nin İstanbul mahvi-

yetkarlığı ile İngiliz hocasına gösterdiği saygı karşılıksız kalmamış, gösterilen vefaya eşlik eden sıcak bir iletişim kendini mektuplaşmanın satırlarında var edebilmiştir. TWH'nin hızla farkettiği bu garezsiz tavır karşısında, Türk talebesine oldukça cömert davrandığını da bu manada söylememiz mümkündür. Örneğin, Prof. Bruce Caldwell'e yazdığı mektupta kırmızıçizgisini çizmekte,[1] fakat AGS ile olan yazışmalarında asla tekelci bir tavra bürünmemekte, hayat hikâyesinin detayları üzerine yöneltilen sorularda bile, bir rezerv koymamaktadır. Ayrıca AGS'nin ileri sürdüğü argümanlar karşısında TWH'nin 1938 kitabıyla başlayan ultra-empirisist tutumunu esnettiğini de burada ayrıca not etmeliyiz. Mektuplaşmalardan da takip edilebileceği üzere, A.G.Sayar'ın göstermelik tüketimde kurgulanan "norm"un testedilemezliğinin analitik bir öneriden öteye geçmediğine dair 27.10.1976 tarihli mektubunda yazdıklarına karşılık, TWH'ın 01.12.1976 tarihli cevabi mektubunun içeriği kayda değerdir. İktisadi düşünce tarihinin incelikli detaylarında ustalıkla gezinen Türk öğrencisinin işaret ettiği hususlara binaen İngiliz hocanın cevabını aktaracak olursak, işaret edilen boyut belirginleşir:

"…Veblen ve Neo-klasikler hakkında söylediklerniz mükemmelen doğrudur."

d-Bu manada A.G.Sayar'ın bu mektuplaşmalar vesilesiyle ortaya çıkan bir yönünün de, tahsisi konuları tartışırken hocasıyla mesleki denkliği fazlasıyla tesis etmesi olmaktadır.

e-2012 yılında yayınlanan "Filozof-İktisatçı: Terence W. Hutchison" kitabı, Türk talebenin İngiliz hocasına ilim yolunda bağlılığı dışında ayrıca kalbi bir boyutta da buluştuğunun bir tescilidir. Böylece bir hayrülhalef olarak AGS, öncü hocalarına olan vefasını, A.S. Ünver ve S.F. Ülgener kitap çalışmalarına ek olarak hazırladığı TWH biyografisi ile de sürdürmüş olmaktadır.

Yalnız Türk iktisat yazını için değil, TWH'ın haklı şöhretini takip eden tüm yurtdışı akademik çevreler için de bu mektuplaşmaların kayda değer bir pencere açacağına duyduğum inançla hocam Ahmed Güner Sayar'ı en içten minnet ve şükranlarımla tebrik ederim.

---

[1] B.Caldwell'e yazan T.W.Hutchison, mektubuna *kalın kırmızı mürekkeple* şu uyarı notunu düşer: *'Özel mektup, herhangi bir biçimde referans veya alıntı yapılamaz!'* (Caldwell, 2009:318)

KAYNAKÇA

CALDWELL, B.J. (2009), "A Skirmish in the Popper wars: Hutchison versus Caldwell on Hayek, Popper, Mises, and Methodology", **Journal of Economic Methodology**, Vol.16., No.3, 315-325.

SAYAR, A.G. (2012), **Filozof - İktisatçı: Terence W. Hutchison**, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

SAYAR, A.G. (1998), **Sabri F. Ülgener: Bir İktisatçının Entellektüel Portresi**, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

SAYAR, A.G. (1993), **A. Süheyl Ünver: Hayatı-Şahsiyeti ve Eserleri**, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

H U T C H I S O N - S A Y A R
MEKTUPLAŞMALARI

Kısaltmalar

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AGS	Ahmed Güner Sayar
BBC	British Broadcasting Corporation
B'ham	Birmingham
EJ	Economic Journal
LSE	London School of Economics
HET	History of Economic Thought
TLS	Times Literary Supplement
TWH	Terence Wilmot Hutchison
T.	Terence
ZFN	Zeitschrift Für Nationalökönomie
ç.n.	çevirenin notu
cf.	Karşılaştırınız
d.	doğumu
dn.	Dipnot
enc.	Zarfa eklenen
etc.	ve saire
ibid	adı geçen eser
ie	bir başka ifade ile
ps	hâmiş
pps	hâmişe hâmiş
sf.	sayfa
v.	bakınız
vd.	ve diğerleri
vs.	ve saire
zik.	zikreden

1. 1. (TWH.)

Ajanda

Kimden: Profesör T.W. Hutchison **Kime: A.G. Sayar'a**

İktisat Bölümü

Tarih: 3 Ocak 1972
Dahili Telefon Telefon no.0836

7 Ocak Cuma, 11.30'da görüşmek için lütfen beni arar mısınız? Bu notun bir örneği, hem konaklama adresinize, hem de lisansüstü posta kutularına gönderiliyor.

2. (TWH.)

Ajanda

Kimden: Profesör T.W. Hutchison **Kime: A.G. Sayar**
İktisat Bölümü

Tarih: 26 Temmuz 1972
Dahili tel.no. 0836

3 Ağustos Perşembe günü 11: 30'da gelip beni görebilir misiniz?
TWH

A

Agamben 58
Agassi 34, 53
ahistoric 30, 43
ahlak 24, 29
Alada 50, 56, 57, 60, 75, 76
Alman 24, 28, 104, 107, 108, 114, 118, 122, 126, 135, 139
Almanca 24, 25, 45, 104, 105, 110, 112, 115, 118, 122, 123, 125, 128, 129, 145, 149, 157
Almanya 11, 24, 27, 28, 45, 105, 108, 115, 123, 125, 127, 128, 131, 133, 135, 136, 138, 139, 159
American 38, 96, 116, 176, 194
amoral 43
ampirik 19, 21, 26, 34, 35, 47, 49, 51, 53, 65, 66, 68, 69, 75, 99
ampirik-teorik 19
ampirik-tümevarımcı 53
ampirizm 24, 49, 50, 74
analitik-sentetik 23, 25, 26, 34, 35, 47
analytical 11, 216, 227
Ankara 38, 39, 57, 61
anomali 18
anti-sosyalist 122
apolitic 43
aposteriori 18, 19, 22
aposteriorizm 43
apriori 18, 19, 21, 22
apriorik-aposteriorik 19
apriorizm 22, 23, 24, 26, 43, 44
Archibald 53
Aristoteles 136
asocial 43
Avusturya 25, 57, 138, 159
Avusturyen 24

B

Baghdad 209, 214, 215, 219, 220, 223, 226, 230, 232, 233
Barker 132, 136, 208, 212
beden-zihin 19
Bentham 34, 97, 100, 180
Berkeley 49
bilimsellik 19, 21, 45, 47, 64, 74
Birmingham 10, 16, 31, 32, 46, 54, 89, 90, 92, 94, 98, 100, 102, 105, 113, 115-117, 129, 135, 139, 152, 169, 170, 172, 174, 178, 180, 181, 193, 205, 211, 214, 226
Boland 20, 50, 53
Bonn 11, 24, 25, 45, 72, 107-112, 114, 115, 118, 122, 123, 125-129, 131, 133, 135, 138, 139, 142-144, 148, 149, 157, 159, 186-193, 196, 199-205, 207, 209, 211, 214, 215, 217-219, 222, 223, 231-233
Britain 12, 40, 64, 77, 110, 152, 189, 204, 205, 226
British 39, 206, 229
Buğra 47, 48, 51, 60, 69, 74, 76
buhran 129
Butterfield 112, 114, 191, 192

C

Caldwell 19, 20, 36, 38, 44, 49-53, 60, 61, 80, 81
Cambridge 11, 22, 33, 38, 44, 45, 97, 100, 104, 111, 112, 117-123, 126, 129, 132, 133, 136, 137, 142, 145, 147, 155, 157, 177, 180, 184, 190, 191, 195-200, 202, 205, 208, 212, 213,

217, 220, 222, 229, 231
Cannan 155, 229
Carnap 46, 67, 122, 133, 137, 141, 142, 151, 157, 199, 208, 209, 213, 216, 217, 225, 231
Chicago 38
circus 132, 208, 212
Coase 46
Coats 19, 20, 26, 38, 54, 111, 118, 190, 195, 196
Comte 49
conspicuous 31, 54, 70, 174, 178, 179
consumption 31, 54, 70, 174, 178, 179
Cumhuriyet 58, 61
Cyprus 215, 220, 223, 233

D

deduktif-induktif 19
deneylenebilir 12, 21, 23, 34, 47, 52, 66
deneylenemez 34
denge 26, 37, 43, 57, 139
Descartes 24
descriptive 18
determinism 39
determinizm 65
devlet 121
dikotomi 23, 35
Dilthey 24
din 28
Dinçaslan 13, 41
Dionysos-Apollon 18
diyalektik 19
Dobb 48, 60, 153, 154, 227, 228
doctrines 89, 154, 155, 227, 229
dogmatik 23, 70, 141
dogmatizm 23, 35, 52, 69
doğrulanabilirlik 25, 26, 68
doktora 57, 94, 139, 149, 154, 155, 159
Dow 38
dualite 19, 24
dualizm 24, 25

E

Edgeworth 54
empirical 144, 179, 219
empirik 23, 35
empirizm 24
empirizm-rasyonalizm 25
enflasyon 55
England 121, 174, 198, 203, 211, 212, 214, 223, 226, 229, 232
epistemoloji 24
Epistemoloji 16
epistemolojik 18, 19, 24
Eucken 60, 133, 138, 209, 214
evrim 71

F

fallacy 57
fayda 26, 27, 43, 45, 75, 95
fenomenoloji 25
Fisher 54, 98, 178
fizikalizm 46, 47, 133, 143
formalism 38
formalist 51, 154, 228
formative 38, 39
formel 32, 63, 72
forschung 25, 45, 68, 108, 143, 158, 187, 218, 232
Foucault 58
Fraser 66, 77, 112, 115, 191, 193
Friedman 19, 20, 44

G

German 183, 184, 186, 187, 189, 191-193, 196, 199, 200, 202, 204, 205, 207, 209, 211, 214, 215, 220, 223, 231, 233
Girne 139, 145
Godfather 12
Goodstein 112, 117, 121, 153, 155, 191, 195, 198, 227, 229
Gottfried 138, 148, 158, 214, 232
Grace 114, 132, 139, 156, 192, 208, 215, 230
Greenwich 38, 112, 190

H

Harrod 60, 136, 213
Hart 22, 25, 32, 44, 49, 52, 53, 54, 61, 64, 76
Harvard 138, 158, 214, 232
Hayek 36, 38, 45, 53, 57, 60, 61, 81, 107, 109, 111, 114, 122, 129, 143, 144, 148, 158, 186, 188, 190, 192, 199, 205, 218, 219, 223, 232
Hegel 58
Heidelberg 139, 214
helezonik 18
hermeneutik 24
Hicks 45, 122, 129, 154, 199, 205, 228
Hindistan 46, 129, 131, 151, 152
hipotetik-tümdengelimci 53
hipotez 17, 26
historian 112, 190
historic 31, 43, 46
historical 31, 38, 54, 70
historicism 150, 224
historik-ahistorik 19
Hitler 25, 104, 105, 107, 123, 128, 183, 184, 186, 200, 204, 205
hoca-talebe 55
Hristiyan 121
Hume 24, 49
Hutchison 10-13, 15-17, 19, 20-28, 30-61, 63-77, 79-81, 87-91, 93, 94, 101-104, 106, 107, 110-112, 114-117, 119, 121, 123, 128, 131, 132, 143-145, 150, 151, 154-156, 159, 167-171, 173, 174, 180, 182, 183, 185, 186, 189, 190, 192-194, 200, 204, 207, 208, 218-220, 225, 228-230

I

India 205, 207, 225, 226
ınstitutionalism 96, 176
ıntroduction 38, 44, 61, 137, 157, 213, 231

İ

iconoclast 23
iktisat-normatif 48
İngiltere 9, 10-12, 16, 22, 27, 44-46, 54, 63, 70, 74, 79, 94, 121, 127, 135, 136, 138, 149, 152, 153, 155, 158
insan-insan 18
insan-madde 18, 31, 42, 43, 51, 55, 56, 58, 59
insan-toplum 18
ironik 23, 96
İstanbul 10, 13, 28, 38, 39, 41, 42, 45, 47, 50, 52, 54, 56-58, 60, 61, 66, 69, 70, 75-77, 79, 81, 89, 94, 100, 104, 107, 111, 116, 121, 123, 131, 134, 141, 151, 158, 162, 164, 174, 183, 186, 190, 194, 200, 207, 216, 225, 235, 238
işsizlik 55

J

Jevons 75, 95, 96, 175, 176

K

Kahn 31, 45, 112, 114, 115, 136, 137, 191, 192, 213
Kant 24, 58
Kantian 26, 201
kaos 19
kapitalizm 29
Kaufmann 25, 26, 27, 30, 47, 67, 139-142, 146, 147, 150, 151, 153, 157, 161, 164, 215-217, 221, 222, 224, 225, 227, 231, 235, 238
kavram 19, 96, 112
kavramsal 25, 26, 47, 50
Kaymakçı 13, 15, 41, 43, 44, 50, 56-61, 79
Keith 32, 64, 110, 153, 189, 227
Kenneth 116, 194
Kessler 104, 183
Keynes 12, 22, 39, 44, 45, 55-57, 60, 103, 117, 121, 132, 137, 147, 157, 181, 195, 198, 208, 213, 222, 231
Keynes-Hansen 56
Keynesyen 12
Kızılkaya 13, 15, 56, 57, 58, 61, 73, 76

Kirzner 39, 107, 111, 186, 190
Klappholz 34, 53
Knight 39, 48, 69, 70, 76, 128, 139, 155, 204, 215, 228, 229
kozmos 19

L

Lachmann 107, 109, 111, 155, 186, 188, 190, 229
Lakatos 27, 53
Lazzarato 58
lectures 188, 195, 198, 199, 202, 205, 208, 212, 213, 227
leisure 229
Lerner 95, 175
Lewis 29
liberal 55, 56, 60
liberalizm 12, 56, 60
Locke 49
logical 177, 215, 218, 232
London 38, 39, 40, 45, 64, 77, 107, 111, 186, 188-190, 192, 198, 208, 209, 213-215, 219, 220, 223, 224, 229, 231-233
Londra 10, 11, 31, 107, 109, 110, 112, 114, 121, 133, 137-139, 144, 145, 148, 149, 155, 157-159

M

Mach 46, 49, 143, 144, 148, 158, 218, 219, 223, 232
Machlup 17, 20, 34, 48, 66, 67, 77
Macroeconomics 38
maddeci-indirgemeci 34
Mandeville 55, 103, 181
mantıksal 23, 25, 45, 47, 49, 139, 143, 158
Mao 22, 147, 157, 222, 231
marginalism 175, 176
marjinalizm 95, 96
Marshall 98, 115, 147, 178, 193
Marx 39, 50, 60
Massachusetts 50, 61
matematik 140
matematiksel 23, 51
materialist 34
Matsura 97, 98, 177, 178
mektuplar 9-12, 13, 15, 32, 36, 71, 72, 104, 118
Menger 24
metafizik 22, 27, 47, 49-51, 54, 56, 65, 66, 69, 70, 125
method 33, 44, 102, 137, 147, 157, 181, 213, 222, 231
methodenlehre 25, 26
methodenstreit 24
methodological 38, 39
methodologie 44
metod 18, 22, 66
metodografi 17
metodolojist 20, 65
Mill 34, 44, 92, 97, 154, 172, 177, 228
Mises 24, 36, 38, 60, 81, 148, 223
Mises-Popper 36
Misesyen 144
mistik 13, 22, 47, 56, 66
modern 19, 29
Morgenstern 45, 125, 128, 133, 138, 201, 204, 209, 214
Moseley 89, 169
muhafazakar 125
Munich 198, 202, 204
Munih 122, 125, 128

N

nationalökonomie 138, 148, 149, 214, 223
Nazi 135, 211
Nazizm 28
Neo-idealist 24
Neo-Kantian 24, 216, 224
Neo-Klasik 20, 22, 29, 34, 54, 75, 95-98, 100, 216, 224
Neo-Klasikler 33, 100, 73, 75, 80
neoklasiklerde 75
Neo-Klasisizm 30
nesnel 66
nesnellik 74
Neumark 104, 183

Neurath 46, 133, 137, 141, 143, 144, 147, 148, 151, 157, 158, 209, 213, 216, 218, 219, 222, 225, 231
nihilizm 49
Nobel 61
nomotetik-idiografik 19
norm 12, 18, 29, 45, 48, 51, 55, 80
normatif-pozitif 137, 157
norm-model 55

O

obedient 17, 177, 184, 187, 191
objektif-subjektif 16, 21, 50
olgusal 18
omni-science 39
operasyonel 35
operasyonel-pragmatik 35
ortodoks, 1 20
Osmanlı 9, 10, 11, 27-31, 39, 51, 57, 58, 61, 70, 99, 104
Otonom, 1 50
Oxford, 12 116, 122, 136, 169, 194, 199, 213

P

pareto, 6 97, 177
paretocu, 1 98
Paris, 13 25, 137, 157, 142, 213, 215, 217, 222, 231
peterhouse, 13 11, 13, 111, 112, 190-192, 208
philosopher, 4 196, 199, 216, 224, 226, 228
philosophical 39, 107, 111, 186, 190, 231
philosophy 38, 39, 137, 142, 154, 199, 213, 217, 222, 228
physicalism 209, 218, 222
physicalism 143, 218, 231
Pigou 11, 45, 93, 96, 132, 137, 172, 176, 208, 213
Popper 20, 21, 25-27, 30, 36, 38, 45, 47-50, 52-54, 56-60, 63, 67-70, 74, 75, 77, 81, 108, 110, 118, 122, 141, 143, 146-148, 150, 151, 154, 158, 187, 189, 195, 198, 216, 218, 221, 223-225, 228, 232
Popperci 52, 53, 141, 143
Popper-Hutchison 30, 50, 52, 56-59
Popper-Hutchison-Sayar 50, 56-59
positive 44, 152, 226
positivism 219, 224
positivist 215, 218, 222, 224, 228
positivists 215, 224, 232
pozitif 18, 19, 26, 27, 47-51, 53, 64, 71, 125, 133, 137, 142, 147, 157
pozitif-normatif 18, 19, 133, 147
pozitivism 36
pozitivist 23, 48, 49, 51, 139, 143, 147, 149, 155
pozitivistler 45, 139, 158
pozitivizm 20, 49, 65, 139, 149
pragmatik 17, 18, 19, 35
pre-kapitalist 29
prescriptive 18
Princeton 39, 138, 214
protestan 29

R

Ramsey 22
rasyonalite 18
rasyonalizm 24
Rational 138, 148, 158, 214, 223, 232
reductionist 34
Ricardo 60, 92, 172
Rickert 24, 139, 214
Robbins 12, 20, 21, 44-46, 55, 60, 66, 112, 115, 118, 122, 126, 134, 139, 157, 164, 191, 193, 195, 196, 198, 199, 202, 209, 214, 231, 238
Robinson 22, 44, 45, 112, 115, 117, 118, 122, 132, 136, 142, 147, 153, 154, 157, 191, 193, 195, 196, 199, 208, 213, 217, 222, 227, 228, 231
Routledge 38-40, 64, 77, 110, 189
ruhsal 34, 35, 97
Rüstow 28, 104, 183

S

Samuelson 20
sanat 29, 110, 117
Schlick 46, 133, 141, 151, 209, 216, 225
Schmoller 24, 44
Schneider 133, 138, 209, 214
Schumpeter 12, 57, 93, 173
science 39, 44, 69, 77, 92, 100, 102, 121, 128, 154, 169, 170, 172, 180, 181, 198, 204, 228
sentetik 19, 21, 23, 25, 26, 33-35, 47, 48, 51, 53, 65, 68, 69, 73, 74, 141, 153
sentetik-analitik 19
Sentez 61
sezgisellik 18
Shaw 129, 205
sınama 49, 70
siyasal 15, 56, 65, 66, 69, 74, 75, 77, 107, 111, 164, 183, 186, 190, 238
Skidelsky 20
Skinner 112, 117, 121, 191, 195, 198
Smith 12, 40, 44, 95, 175
socialism 129, 205
socialist 195, 198, 202, 205
sociology 144, 219
sosyal 24, 25, 27, 33, 52, 58, 64, 65, 140, 144, 155
sosyopolitik 24
sozialwissenschaften 26, 44
Spiethoff 128, 138, 204, 214
Spinoza 136, 212
Sraffa 60, 112, 115, 132, 136, 191, 193, 208, 213
Staats 44
Stalin 22, 147, 157, 222, 231
Stebbing 133, 137, 143, 147, 151, 157, 208, 213, 217, 222, 225, 231
Stiegler 58
subjectivism 39, 111, 190
subjectivity 107, 186
subjektif 94, 96
subjektivist 175
Stonier 48, 134, 139, 155, 209, 214, 215, 228

T

tarih 24, 112, 114
tarihi 20, 32, 34, 37, 112, 117, 137, 153, 154, 164
tarihsel 18, 19, 21, 24, 27, 29, 30, 35, 72, 74, 75, 131
tautology 193
test 11, 17, 19, 21, 23, 26, 33, 47, 48, 51, 52, 65, 74
testability 38
testedilebilir 34
testedilebilirlik 26
testedilemez 24, 34, 35
testedilemezlik 34
Tokyo 93, 173
toplumsal 43, 58, 65, 74, 75
totoloji 22, 23, 26, 34, 35, 45, 67, 74
totolojik 21, 22, 26, 34, 47, 65, 66, 69
Tractatus 22, 112, 115, 122, 191, 193, 199
Tribe 23, 32, 64, 77, 107, 110-112, 143, 151, 153, 186, 189-191, 218, 225, 227
Trieste 138, 145, 149, 214, 219, 223
tümdengelim 47, 49
Türkiye 10, 28, 29, 31, 39, 41, 42, 50, 51, 58, 61, 70, 71, 94

U

ultra-ampirist 29, 48, 49, 51, 153, 155
ultra-ampirizm 49
ultra-empiricist 67, 73, 76, 77
ultra-sol 22
untestable 11, 51, 74
uzmanlaşma 17

Ü

Ülgener 13, 15, 16, 27-31, 37, 39, 51, 54, 56, 58, 63, 70, 80, 81, 89, 94, 98, 104, 169, 174, 178, 183

V

varsayımlar 21, 22, 65, 66
Veblen 20, 33-35, 51, 54, 55, 57, 61, 73-75, 80, 94-96, 98-100, 174-176, 178-180
verification 39

verstehen 24, 27, 30, 31, 43, 46, 155, 228
Vienna 45, 158, 159, 193, 196, 200, 209, 213-215, 218, 221, 222, 231-233
Viyana 23, 25, 26, 45-47, 49, 67, 69, 75, 115, 118, 123, 133, 137-140, 143, 147, 148, 157, 158
Viyanalı 23, 122, 138, 139

W

Washington 38, 158, 232
Weber 25, 27-30, 39, 51, 57, 104, 139, 155, 183, 214, 228, 229
Weberci 104, 134, 155
Whittaker 48
Wieser 24
Wittgenstein 22, 23, 25, 26, 45, 47, 67, 105, 112, 115, 118, 121, 122, 141, 151, 154, 184, 191, 193, 196, 198, 199, 216, 225, 228
Wong 53

Y

yanlışlanabilir 21, 34, 48, 65, 68, 73
yordamlama 18
yöntemsel 58, 74
Yunan 19

Z

Zeitschrift 138, 148, 149, 158, 159, 214, 223, 232, 233